

Karel Kapoun

TANCOVAL JEDNOU BÁSNÍK

*Jsou země, kde se věky tančí
tarantela a bolero.
Zde polku tančí dívky s chlapci
napravo nebo nalevo.*

*Taky jsem jednou tancoval.
Dívka jak pířko vznášela se.
Snad optáte se: A co dál?
Já jsem jak medvěd dupal zase.*

*Ta vznášela se zlehýnka.
Ta roztančila by i dřevo.
Když v tanci vzlétla sukýnka,
blýsklo se, ale nezahřmělo.*

*Přitiskl jsem si dívenku.
A víte vy, jak šuhaj žárlí?
Zablýskl okem ze šenku.
Ej! Z toho blesku jistě zahřmi.*

*Však chytrá byla Anička.
Řekla mu: A proč by ses trápil?
Nepíše básník na líčka,
on popisuje jenom papír.*

Vladimír Vašíček patří ke generaci, jejíž uzrávání spadá do prvních let válečných. Selsky nedůvěřivý k cizím teoriím, houževnatý ve vynalézání teorií vlastních, zásadový až k neústupnosti, zdravě ctižádostivý a nadto žijící v odloučenosti od většího kulturně politického centra. Tato poslední skutečnost je patrně jednou z příčin, že Vašíčkův zdravý morální instinkt neutrpěl vnějším tlakem, jemuž byla vystavena většina našich umělců v oněch letech. Další oporou bylo promyšlené studium mistrů moderního malířství — Derain, Matisse, John Marin, Kubišta — a diskuse se sobě podobnými vášnivci. Na celé jeho práci, metodě i výsledcích, je patrné, s jakou pílí a zaujetím se dobíral poznatků pro svou tvorbu.

Pro Vašíčkovy obrazy jsou příznačné dva rysy: za prvé plnokrevná, urputná barevnost a za druhé nepřítomnost epických prvků. To zna-

mená, že celé psychické působení na diváka je zaměřeno na výsledný účinek barevné kompozice, protože námět zde není dějově rozvíjen. Celá fantazie autorova se soustřeďuje na umocňování zvoleného objektu nejrůznějšími barevnými kompozicemi a nikoli na vyprávění o námětu. Proto také najdeme ve Vašíčkově dílně často několik obrazů se stejným námětem, buď stejná figura nebo tentýž výsek krajiny, po každé však jinak barevné. Jednou sytá červeně v převládající modročerné krajině vyvolá představu živého současného města, pulsujícího prací a vášněmi lidí v něm přebývajících. A jindy táž krajina s okrově žlutými domy a továrnami hovoří k divákovi tisíciletou žízň kraje, jehož vyprahlé jíly dávaly v žáru keramických pecí od nepaměti člověku základní stavební materiál, první součásti zařízení i první okrasné předměty.

Obraz za obrazem si znovu ověřujeme, že vlastní doménou malíře Vašíčka je barva. Barvy a barvy, pastosně nanášené a do pevných ploch rozestřené. Při tom nikdy ne pasivní barva lokální, nýbrž výsek skutečnosti na nejvyšší míru aktivisovaný barevným členěním, přeskupením nebo i přehodnocením podle optických a psychologických zákonů umělecké fantazie. I černá je u Vašíčka často barvou samostatnou, rovnocennou barvám ostatním. A to i tam, kde silná černá kontura prohlubuje prostor mezi barevnými ploškami, které jsou v poměru k řídicí barevné ploše tak malé, že by se samy dostatečně neuplatnily. Další působivá a dobře uplatňovaná diferenciacie vzniká u Vašíčka náhlým střídáním štětcových tahů v barevné pastě.

Taková Letní krajina (1951) soustřeďuje v sobě nevšednost poetisace moderního umění a schopnost individuálně tvořit ve smyslu jedné z thesí moderního malířství, totiž o organizační funkci barvy v obraze.

Ovšem, zvolený objekt je u Vašíčka aktivní součástí obrazu, není jen zámkou k opejnému víření barev a barevných objemů. Celkem opět vysvětlitelné z Vašíčkovy inklinace k rozumovému korigování citových zážitků a ke spekulaci. Odtud také jeho soustavné studium nejen moderního i starého umění, ale i filosofie a přírodních věd. Pozoruhodné užití teorie moderní fyziky v malířské praxi ukazují Vašíčkovy figurální kompozice v posledních dvou letech. Aplikují výklad Einsteinovy kvantové teorie o světelné energii na známé optické zákony o vzájemném působení barev, aniž ovšem obraz pozbývá základních malířských kvalit. Cítíme v tom zase především malířovu bytostnou lásku k barvě a zamilovanou pýchu na její možnosti.

Odkud se vzala ve Vašíčkovi tato posedlost barvami?

Asi sotva se jí naučil na pražské Akademii jako žák Vratislava Nechleby. Daleko víc se ozývá v jeho malování rodné Kyjovsko, kraj, kde slunce křeše jiskry na zelených listech, bílých chalupách a pestrých sukních. Kraj, kde je člověk barvami obklopen od kolébky až k hrobu, a to ne barvami ledajakými.

Spekulativní složka Vašíčkovy malířské povahy vede jeho tvorbu na zdravou cestu společenské funkce umění. Že totiž obrazu ponechává širší platnost než má nástěnná dekorace, plakát nebo vyprávění, které ztvárňovat po stránce umělecké je úkolem literatury. Dnešním společenským posláním malířského díla je aktivisovat city a smysly člověka prostřednictvím optického působení ryze malířských vyjadřovacích prostředků. Ono neblahé směšování pracovních metod dvou různých druhů umění — literatury a malířství — bylo bohužel ještě nedávno mnohými malíři praktikováno.

Není také nevýznamné, že Vladimír Vašíček tolik obdivuje Bohumila Kubištu, tohoto umělce burcuje iho zlenivělé myšlení maloměšťáků na kolbiště nových estetických výbojů. Vladimír Vašíček nebyl a nebude z těch, jimž pochybený a dnes již odsouzený výklad zásad marxistické estetiky vzal sebedůvěru a zviklal mravní a umělecká kritéria, ale ani z těch, kteří tvůrčí pud člověka redukuje na interesantní experimenty v závětrí svých atelierů.

Dosavadní dílo Vladimíra Vašíčka není bez značných formálních výkyvů, tyto skoky však dovede autor zdůvodnit a obhájit. Ba mohu prozradit, že je zrovna nabitý touhou po plodném hádání nad svými obrazy.

Helena Motalová.

Miloš Macourek

JEDEN STROM A JEDEN PTÁK

Procházet se pod modrým stromem

Pod zeleným stromem

Pod hnědým stromem

Naslouchat bílému ptáku

Žlutému ptáku

Červenému ptáku

Procházet se pod mnoha stromy

A naslouchat mnoha ptákům

Ale milovat jeden strom

A jednoho ptáka

Jehož zpěv uchvátí

Tvé srdce

SEZNAM PRACÍ

1. Svatoborská dolina I, olej, 1950, 92 × 81
2. Svatoborská dolina II, olej, 1951, 97 × 85
3. Krajina těsně přede žněmi, olej, 1949, 116 × 72
4. Žena s nůši, olej, 1955, 77 × 100
5. Ženy na trhu, olej, 1956, 100 × 81
6. Dívka s kukuřicí, olej, 1954, 79 × 85
7. Pradlena, olej, 1955, 65 × 81
8. Krajina s továrnou, olej, 1955, 81 × 65
9. U rybníka, olej, 1952, 75 × 65
10. Černá krajina, olej, 1952, 74 × 62
11. Sedící dívka s knihou, olej, 1952, 55 × 67
12. Slunečnice, olej, 1956, 50 × 55
13. Zátíší s pečivem, olej, 1954, 61 × 38
14. Žena se džbánem, olej, 1954
15. Letní krajina, olej, 1951, 55 × 45
16. Při toaletě, tuš, 1954
17. Venkovská žena, tuš, 1956
18. Zamyšlená, kresba tužkou, 1956
19. Dívka s kukuřicí, kolorovaná kresba, 1953
20. Sedící děvče, tuš, 1953
21. Děvče u kmene stromu, kolorovaná kresba, 1951
22. Skoronice, akvarel, 1956
23. Podzimní krajina, akvarel, 1955
24. Věteřov, akvarel, 1950
25. Zima, akvarel, 1952
26. Krajina na jaře, olej, 1952, 55 × 45
27. Kytka, olej, 1955, 35 × 55
28. Letní krajina, světlá, olej, 1956, 100 × 81
29. Dekorativní kompozice, olej, 1956, 130 × 81
30. Dívka, kolorovaná kresba, 1956

DŮM UMĚNÍ MĚSTA BRNA OD 6. I. DO 27. I. 1957